

MMB2017000001614

5

Rada města Brna

ZM71...3256

Z7/34. zasedání Zastupitelstva města Brna
konané 12. prosince 2017**Název:****Návrh na udělení čestného občanství města Brna za období 2014–2018****Obsah:**

• Důvodová zpráva.....	str.	2-3
• Návrh na udělení čestného občanství Václavu Hynku Machovi, in memoriam.....	str.	4–13
• Souhlas dědiců s návrhem.....	str.	14
• Životopis Václava Hynka Macha.....	str.	15
• Vyjádření Odboru kultury MMB.....		16
• Návrh na udělení čestného občanství brigádnímu generálu letectva v. v. Emilu Bočkovi.....	str.	17–18
• Souhlas Emila Bočka s návrhem.....	str.	19
• Životopis Emila Bočka.....	str.	20
• Vyjádření Odboru obrany MMB.....	str.	21
• Pravidla pro udělování čestného občanství města Brna.....	str.	22-23

Návrh usnesení:**Zastupitelstvo města Brna****u d ě l u j e**

v souladu s Pravidly pro udělování čestného občanství města Brna, čl. 2 odst. 2.4, čestné občanství města Brna za období 2014–2018

- Václavu Hynku Machovi, in memoriam za přínos v oboru moravského sochařství a brněnské meziválečné architektury
- Brigádnímu generálu letectva v. v. Emilu Bočkovi, za hrdinství a nasazení vlastního života v boji za svobodu

Stanoviska dotčených orgánů:

- R7/143. schůze Rady města Brna, konaná dne 28. 11. 2017, materiál projednala a doporučila ke schválení.

Zpracoval:
Odbor vnitřních věcí MMBPředkládá:
Rada města Brna

Důvodová zpráva

Udělování čestného občanství je upraveno Pravidly pro udělování čestného občanství města Brna, která byla schválena Zastupitelstvem města Brna na jednání Z4/019 dne 12. 10. 2004 (dále jen Pravidla).

Dle ustanovení čl. 1 bodu 1.2 Pravidel je možno čestné občanství města Brna udělit fyzické osobě (může jí být nejen občan ČR, ale i cizinec nebo osoba bez státní příslušnosti), která se významnou měrou zasloužila zejména o rozvoj města příp. jiných významných zásluh, např. o vzhled, propagaci či pověst města.

Čestné občanství uděluje dle čl. 2 Pravidel Zastupitelstvo města Brna jednou za své volební období, a to na svém prosincovém zasedání konaném ve třetím roce volebního období. Návrhy na udělení čestného občanství se podávají prostřednictvím Odboru vnitřních věcí MMB do 31. 8. kalendářního roku, ve kterém bude Zastupitelstvo města Brna rozhodovat o udělení čestného občanství. Zastupitelstvu města Brna budou návrhy předloženy v prosinci letošního roku, neboť se jedná o třetí rok volebního období 2014–2018.

Počet udělených čestných občanství není Pravidly pro udělování stanoven.

Do 31. 8. 2017 byly Odboru vnitřních věcí MMB předloženy 2 návrhy na udělení čestného občanství města Brna:

- akademickému sochaři **Václavu Hynku Machovi** in memoriam;
- brigádnímu generálu letectva v. v. **Emilu Bočkovi**.

Návrhy, po vyjádření věcně příslušného odboru, posuzuje pracovní skupina zřízená pro tento účel Radou města Brna.

Odbor kultury MMB, do jehož působnosti náleží činnost Václava Hynka Macha, jednoznačně nepodporuje udělení čestného občanství jmenovanému, neboť je to autor, jehož dílo je srovnatelné s uměleckými výkony řady dalších autorů, kteří v této oblasti sochařství na přelomu století či v 1. polovině 20. století v Brně pracovali a pokud by měl být poctěn čestným občanstvím města Brna Václav Hynek Mach, bylo by spravedlivé udělit titul i ostatním tvůrcům tohoto okruhu.

Odbor obrany MMB, do jehož působnosti náleží činnost Emila Bočka, doporučil udělit jmenovanému čestné občanství města Brna. Brigádní generál letectva Emil Boček je veterán, válečný hrdina a poslední dosud žijící stíhací pilot RAF, který ve 2. světové válce bojoval za svobodu naší země i celé Evropy.

Pracovní skupina pro zhodnocení návrhů na udělení čestného občanství města Brna na svém jednání konaném dne 09. 11. 2017 předložené návrhy posoudila a doporučila RMB doporučit ZMB udělení čestného občanství za období 2014–2018 akademickému sochaři Václavu Hynku Machovi in memoriam a brigádnímu generálu letectva v. v. Emilu Bočkovi.

Aktuální seznam čestných občanů (členěný na čestné občany od roku 1918 do 1989 a od roku 1990 do současnosti) bude předložen k nahlédnutí na schůzi RMB.

RMB projednala materiál dne 28. 11. 2017 a doporučila jej ke schválení.
Hlasování: 10 pro, 0 proti, 0 se zdrželi / z 11 členů. Usnesení bylo přijato.

Ing. Vokřál	Mgr. Hladík	R.Mrázek	Bc. Hollan	Mgr. Ander	Ing. Kacer	M. Janíček	Bc. Kolářný	JUDr. Rusňáková	Ing. Staněk	Mgr. Suchý
pro	pro	pro	pro	pro	pro	pro	pro	pro	—	pro

Statutární město Brno
Magistrát města Brna

MMB/0327519/2014
listy | přílohy
druh

mmb1e53772528 Doručeno. 19.08.2014

STATUTARNÍ MĚSTO BRNO
MAGISTRÁT MĚSTA BRNA
podatelna

Došlo dne 19-08-2014

Č.j. MMB..... Magistrát města Brna
Příl.:.....

Odbor vnitřních věcí
Dominikánské náměstí 1
601 67 BRNO

Ve Štěpánovicích dne 10.8.2014

Nominace na udělení čestného občanství a ceny města - návrh.

Navrhuji na udělení čestného občanství a ceny města Brna
in memoriam profesora na VUT Brno, akademického sochaře docenta
Václava Hynka Macha.

V. H. Mach, narozený 15.2.1882 v Brně, zemřelý 24.3.1958 ve Štěpánovicích, patří k významným osobnostem moravského sochařství první poloviny 20. století. Žil a tvořil v Brně – Králově Poli.

Jeho dílo je spjato se sochařskou výzdobou brněnské meziválečné architektury, je autorem řady pomníků a pamětních desek na různých místech Čech a Moravy.

Odkaz jeho díla nalzáme i v zahraničí ve Slovinsku, v Itálii, na ostrově Capri, v Jeruzalémě. V Jeruzalémě vytvořeno umělcem sedm zastavení Křížové cesty / ze čtrnácti - zbylé vytvořil sochař Josef Axmann/.

Stejná Křížová cesta vytvořena těmito umělci pro kostel sv. Augustina v Brně, a baziliku sv. Prokopa v Třebíči.

Nejznámější významná díla uvádím pouze soupisem:

/pro velké množství - až stovky prací jiné neuvádím/

Brno

T.G. Masaryk v nadživotní velikosti, Spořitelna ul. Koblišná

Sousoší vchodu - Univerzitní knihovna, ul. Kounicova

Poliklinika na Vyhlídce ul. Zahradníková – sousoší 7 soch

Figurální výzdoba Kumpoštova vila, Barvičova ul.

Figurální výzdoba Právnická fakulta, Zelný trh

Sousoší Měšťanská škola – Slovanské náměstí, Královo Pole

Figurální výzdoba Spořitelna, Královo Pole

Figurální výzdoba bytových domů, Nerudova ul.

„Pieta“ náhrobek JUDr. Hynka Bulína, Ústřední hřbitov

Pomník padlých, Líšeň

Křížová cesta, kostel sv. Augustina

Měšťanská škola, ul. Merhautova

Miroslav Tyrš – busta , Tyršův park Židenice
Miroslav Tyrš – socha , pro Slovanské náměstí, nyní areál Veterinární vysoká škola /původně sletišť sokola/
Sousoší matky se dvěma dětmi, ZŠ ul. Merhautova
Plastiky lvů - Krajský soud v Brně, Rooseveltova ul. /na sloupech před vstupem do budovy/
Pomník legionářům se sochou „Tragédie“, ul. Husova / Památník obětem habsburské hrůzovlády – v době okupace odstraněn/
Figurální výzdoba činžovního domu Královo Pole, ul. Vackova
Sv. Václav – činžovní dům Královo Pole, Husitská 8
Figurální vlys /roh činžovního domu/ Královo Pole, Slovanské náměstí 12
Pamětní deska generála F.A. Zacha, Na baštách 4

Tišnov

„Pomník padlých v druhé světové válce“, nyní pod názvem „Pomník světových válek“, na náměstí 28.října, se sochou francouzského legionáře s praporem v nadživotní velikosti.

Pomník zemědělcům, s portrétem Antonína Švehly

Pomník obětem první světové války „ Mrtvým tvůrcům“, v areálu kláštera Porta Coeli v Předklášteří u Tišnova.

Výzdoba štítu mariánské kapličky v údolí řeky Loučky u Tišnova

Bronzová pamětní deska ruského legionáře Bronislava Hromka v Lomničce u Tišnova

Pamětní deska spisovatele Josefa Uhra na jeho rodném domě v Borači – Podolí, u Tišnova

Praha

Vstupní brána, sedm soch štítonošů v nadživotní velikosti, sletišť Letná, zničeno za druhé světové války, bronz – odstraněno na válečné potřeby Němci.

Národní dům, Praha – Vinohrady

Národní dům, Praha - Smíchov

Mnoho dalších výzdob fasád domů.

Ostrava

Nová radnice Ostrava /nad vchodem/ , sochy v nadživotní velikosti – Hornictví, Hutnictví, Věda a Obchod.

Prostějov

Městská spořitelna, hlavní vchod

Jihlava

Bitva u Parkoscawitz, kostel sv. Ignáce

Umělec pocházel z chudých poměrů, na studiích jej podporovala o mnoho starší sestra Eliška Machová, zakladatelka brněnské „Vesny“.

V průběhu své umělecké tvorby učil na VUT Brno /docent modelování/, na oddělení architektury, kde na studie v uměleckém oboru doporučuje a zřizuje stipendium pro mladého nadaného mladíka z chudobných poměrů Emanuela Ranného ze Štěpánovic. V. H. Mach studoval na Uměleckoprůmyslové škole v Praze, na oboru figurální plastiky. První čtyři roky studia strávil v ateliéru Stanislava Suchardy, další dva roky u Celdy Kloučka. V letech 1905 – 1908 navštěvoval ateliér Josefa Václava Myslbeka na Akademii výtvarných umění v Praze. Po studiích působil několik let v Praze, později v Brně. Zde se stal zakladatelem spolku výtvarných umělců K.V.U. Aleš, a jedním z prvních předsedů tohoto spolku. Koncem třicátých let pobývá střídavě v Brně / Královo Pole, ul. Vodova/, kde má v domě také svůj ateliér, a ve Štěpánovicích u Tišnova, které pro něj znamenají rodový původ.

Po ukončení studií byla první větší zakázkou slavnostní výzdoba sletišť VI. Vsesokolského sletu v Praze na Letné v roce 1912. V anonymní veřejné soutěži zvítězil i nad svým učitelem Stanislavem Suchardou / sedm soch štítonošů – vstupní brána sletišť – Letná/.

Po dobu okupace je umělecká tvorba zakázána a během bombardování je mnoho Machových děl zničeno. Po skončení 2. světové války a nástupu totalitního režimu je Václav Hynek Mach svým mladším levicovým kolegou, kterému dříve na univerzitu dopomohl, donucen opustit své místo na VUT. Tím se rodina dostává do svízelné životní situace, teprve v roce 1953 je mu přiznán důchod a poslední roky před smrtí se věnuje vnoučatům a rodině.

Jeho dílo bylo velice obsáhlé, tvořil téměř po celé republice, také v zahraničí. Archív děl a některých pozůstalostních plastik je uložen v Podhoráckém muzeu v Předklášteří.

Svůj prožitý a procitěný život vnímal jako dar od Boha, podle kterého se také choval a žil. Nikdy jej nezajímala vlastní kariéra, dokonce pod většinu své tvorby neuváděl signaturu. To je pravděpodobně jeden z důvodů, proč sochařovo dílo po jeho smrti upadlo v zapomnění.

Sochy sice stály a stojí před velkými budovami a na náměstích, ale když chybí jméno autora, lidé si sochu pojmenují podle sebe, a nepátrají po jejím tvůrci.

Koryčany

Pomník padlých

Mladá Boleslav

Pomník Svatopluka Čecha

Litomyšl

Figurální výzdoba - Městská spořitelna, Smetanovo náměstí /v nadživotní velikosti, atika střešního průčelí/

Slavkov u Brna

Pamětní deska Františka Kolářka

Plakety a portréty

T.G. Masaryk, CH. G. Masaryková, Svatopluk Čech, Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Miroslav Tyrš, Ferdinand Strojček, a mnohé další.

Nejvýznamnější sochou vůbec je socha T.G. Masaryka, která byla instalována ve městech a obcích:

Právnická fakulta Brno /aula/

Muzeum města Brna

Hypoteční banka Brno

Městská spořitelna Prostějov

Městská spořitelna Brno, Královo Pole

Moravská galerie, Brno

Pomník Národního osvobození, Ořechov u Brna

ZŠ Babice u Rosic

Břeclav, ul. Jana Palacha

Lanžhot

Čejkovice /okr. Hodonín/

Tetčice u Brna

Chabořovice /okr. Ústí nad Labem/

Rosice

Pro vytvoření sochy T.G. Masaryka byl osobně tímto prezidentem V. H. Mach jako jediný z umělců pozván na pražský hrad, kde jej přímo modeloval v jeho prezidentské kanceláři. Tento výběr je velmi vzácný, protože o T.G. Masarykovi bylo známo, že se nerad fotografoval, nebo příliš zviditelňoval. Výběr byl na podkladě umělcovy tvorby, a na doporučení mnoha tehdejších kritiků. /Též tvorba reliéfu Charloty G. Masarykové, na pomník do Hutiska u Rožnova pod Radhoštěm/.

Své vyznání a krédo vyjadřuje svou vlastní básní, kterou složil k výročí svých šedesátých narozenin. Zde projevuje zklamání na tehdejší dobu.

Šedesát let svírá žití bída,
mě žár s chladem střídá,
světlo stínem hoří
před věčností Boží.

Šedesát let v českém boji
v práci, námaze a znoji
radost i strast v cestě stály.
Co byla cesta ? - Síla, ideály.

Letem vzhůru duch se hojil,
proti vzpourám těla brojil
omilostněn Světla dechem,
spěl výš, hrou echem.

V tichu zřel ve chladném jasu
velikost a slávu Hlasu –
bez hranic vlál prostorem
nebes žárným otvorem.

Tak blíž věčně v umění
obracím se pomnění,
když se můj věk rychle krátí
hřivna jak se nazpět vrátí,
jež mě byla svěřena
och – jak bude vrácena.

Veřejná pojednání o V. H. Machovi:

Encyklopedie města Brna - Osobnosti

Město Tišnov - Osobnosti

Diplomová práce – Brněnský sochař Václav Hynek Mach /možno doložit/
Filozofická fakulta Masarykova univerzita v Brně
Seminář dějin umění, zpracovala Jana Uhlířová v roce 2003, pod vedením
prof. PhDr. Lubomíra Slavička CSc.

Mnohá další pojednání v brněnském denním tisku, Tišnovsko, převážně
k výročnímu jubileu umělce.

Možno doložit i zápisky historie a tvorby, pořizovaných a sepsaných manželkou
Ludmilou Machovou a mnohá fota / takřka kompletní fotoarchív uložen
v Podhoráckém muzeu v Předklášteří/.

Václav Hynek Mach se narodil 15. února 1882 v Brně. Měl po strýci jméno Václav a po otci Jan, ale obou křestních jmen nikdy neužíval. Jako mladý se podepisoval pouze Václav, po sňatku s Ludmilou Hynkovou (1917) pak k tomu přidal příjmení svého tchána a vzniklo dnes známé V. H. Mach. Jeho otec pocházel ze Štěpánovic a měl z prvního manželství ještě dvě dcery, Václavovy nevlastní sestry. Jednou z nich byla o více než 20 let starší Eliška, přední organizátorka ženského spolkového života v Brně, po níž je dodnes pojmenována ulice v Žabovřeskách. Právě ona jej, zřejmě nevědomky, nasměrovala na uměleckou dráhu – Václav se totiž měl stát kameníkem, ale byl příliš subtilní a podobná práce by pro něj byla nadměrně fyzicky namáhavá, proto se Eliška postarala o jeho přihlášení na obor figurální plastiky na Uměleckoprůmyslové škole v Praze. Mach zde studoval v ateliéru profesora Stanislava Suchardy a kromě toho také na speciální škole dekorativního sochařství u pedagoga Celestina Kloučka. V letech 1905–8 si přidal ještě studijní návštěvy ateliéru Josefa Václava Myslbeka na pražské Akademii výtvarných umění.

Po skončení studií zůstal Mach na nějaký čas v Praze, kde v roce 1912 získal první cenu v soutěži na výzdobu sokolského sletišť, dokonce v ní předčil i svého učitele Suchardu. Již o rok později se ale vrátil zpět do Brna, a než stačila vypuknout první světová válka, dokončil zde dvě významné realizace: sochařské výzdoby měšťanské školy na Slovanském náměstí a Cyrilometodějské záložny na Zelném trhu. Za války narukoval po dodatečných odvodcích k 81. pěšímu pluku do Jihlavy, kde vytvořil řadu sochařských děl pro zemské posádkové muzeum a mimo jiné se zde také seznámil s Janem Štursou, jedním ze zakladatelů moderního českého sochařství.

Umělecký vrchol zažíval Václav Hynek Mach v době mezi oběma světovými válkami. V roce 1919 se nejprve významně zasloužil o vznik Klubu výtvarných umělců Aleš, později působil jako docent modelování na brněnské české technice. Rozmáhající se a vzrůstající Brno ale především skýtalo velké množství zajímavých zakázek a Mach se jich ve všech případech zhostil s dodnes obdivuhodným místrovstvím. Jeho práce jsou k vidění na tolika místech, že při jakékoliv procházce Brnem obrazně řečeno na některou z nich zaručeně narazíte. Připomeňme alespoň ty nejvýznamnější; mnohé z nich se zrodily z plodné, až kongeniální spolupráce s hlavním architektem města Brna Jindřichem Kumpoštem:

V roce 1923 vznikla výzdoba rohové budovy Okresní nemocenské pokladny na nároží Nerudovy a Zahradníkovy ulice. Mach zde v hlavním průčelí vytvořil sedm monumentálních figur atlantů, které v klenčící poloze vyrůstají z devítimetrových pilířů šestipodlažní budovy. Vzmach symbolizovaný sloupy jako by tu byl přerušen úpadkem do únavné tělesné práce. Prostřední z atlantů je ovšem vzpřímen a představuje tedy naději ulehčené cesty a palmy vítězství. V roce 1925 se Mach v budově Městské spořitelny v Králově Poli podílel i na výzdobě interiéru, která zahrnovala dvojici bronzových plastik hlídacích psů a sochu T. G.

Městská knihovna Tišnov
městská policie
Městská policie Tišnov
městské kulturní středisko
Oblastní charita Tišnov
ostatní zařízení
poděkování
Poradna Porta Tišnov
pétanque příroda
radnice informuje
RC Studánka rozhovor
rozpočet města různé
senioři spolky a sdružení
sport svč inspiro tenis
Tišnovský Hyde park
TJ Sokol Tišnov
téma měsíce ZUŠ
úvodník školy
životní prostředí

Nejčtenější články

Doporučujeme

www.halanky.cz

Nejnovější příspěvky

Vyhlášení ocenění MAGISTER
OPTIMUS 2017

Informace pro zájemce o členství
v okrskové volební komisi

Město Tišnov bude organizovat
veřejnou službu

Vítání nových občánků města
Tišnova

Změny v organizaci dopravy v
Tišnově se kvapem blíží...

Masaryka v nadživotní velikosti, umístěnou v zasedací místnosti. Nejdiskutovanější realizací poloviny 20. let se stala dostavba Zemského domu III. na rohu Kounicovy ulice a Žerotínova náměstí, kterou jsme po dlouhá léta znali jako sídlo univerzitní knihovny. Zemský výbor totiž tehdy nerespektoval verdikt poroty výběrové soutěže a zadal práce jinému staviteli; pro velký odpor veřejnosti i odborníků nakonec musel alespoň realizaci fasády svěřit architektovi vycházejícímu z vítězné koncepce. Mach tu vytvořil dvojici sousoší karyatid, které podpírají přístřeší před hlavním vchodem.

Samostatnou kapitolou Machovy tvorby je realizace pomníků a pamětních desek. Umělecky nejcennějším náhrobkem je sousoší Pietas z let 1936–37, umístěné na hrobce JUDr. Hynka Bulína na brněnském Ústředním hřbitově. Ve tváři Panny Marie je zde mistrně zachycena podoba Machovy manželky Ludmily. O plných třináct let dříve ale Mach vytvořil i pískovcový náhrobek pro svou již vzpomínanou nevlastní sestru Elišku, který je umístěn na královopolském hřbitově a je velmi neobvyklý svým figurálním motivem; místo tradičních andělů, Krista či kříže je zde vyobrazen polonahý mladík doprovázený nápisem „Mír a světlo všem!“ – snad jde o vyjádření symbolu mravnosti jako odkazu na Eliščin život.

Tišnov či Předklášteří výrazně vstoupily do Machova života hned několikrát. Již v roce 1924 vznikl pomník Mrtvým tvůrcům u kláštera Porta coeli. V roce 1937 byla vypsána soutěž na zdejší Pomník padlým v parku Dolní Kukýrny a Machova postava legionáře jednoznačně zvítězila v konkurenci téměř všech dobových moravských sochařů. Předseda poroty Bohuslav Fuchs komentoval vítězný návrh slovy: „Význačné je, že mistr Mach dovedl té kamenné hmotě dáti patřičnou lehkost tam, kde bylo třeba. Kupříkladu praporem, který má socha legionáře při své levé straně. Postava sama má něco ze sokolského postoje, jeví se v tom dobrovolnost i kázeň. Výraz tváře je přirozený a lidský, dá se z ní vyčíst odhodlanost i odvahu. Ruce, které prapor drží, jsou prosté vsí křečovitosti.“ Jen krátké existence se dočkalo další Machovo dílo Pomník zemědělce, které bylo v roce 1938 umístěno v tzv. Masarykově parku, ale brzy muselo být demontováno (dnes tu v cípu ulic Riegrovy a Svatopluka Čecha stojí Pomník české státnosti autora Františka Navrátila). Do blízkého okolí Tišnova byly situovány i další Machovy práce, ať už šlo o výzdobu štítu mariánské kapličky, původně umístěné v údolí řeky Loučky (1944), bronzovou pamětní desku ruského legionáře Bronislava Hromka v Lomničce (1932), či reliéfní portrét na pamětní desce spisovatele Josefa Uhra v Podolí (odhaleno až 1980).

Počátkem třicátých let se Václav Hynek Mach kvůli svému špatnému zdravotnímu stavu přestěhoval i s rodinou do Štěpánovic. Neutěšenou finanční situaci mu pomáhaly řešit zakázky na pomníky prezidenta Masaryka, ale s nástupem druhé světové války se pochopitelně tyto možnosti vytratily a sochař i jeho blízcí byli až do osvobození bez jakýchkoliv stálých příjmů.

Později již Mach modeloval pouze drobné plastiky v keramice, v roce 1953 odešel do důchodu a věnoval se už výhradně svým vnoučatům. Zemřel 24. března 1958.

Machovo postavení na české umělecké scéně dokáží jistě nejfundovaněji zhodnotit kunsthistorici. V úvodu jmenovaná Jana Mlatečková uvádí: „Mach a jeho vrstevníci začali tvořit v době, která sochařskému umění maximálně přála. Součástí vrcholící oslavy národního kultu se stala velká řada objednávek na pomníky či busty, sochaři se uplatňovali na secesně dekorativním řešení fasád. ... S nástupem funkcionalistické a konstruktivistické architektury... se přestalo se sochařskou výzdobou počítat. Sochaři, kteří neměli ambice ve volné tvorbě, se dostávali do těžké situace. Přestože Václav Hynek Mach svojí tvorbou vyzdobil nezanedbatelnou část meziválečné brněnské architektury, zmínky o něm jsou stále sporadické a jeho rozsáhlé dílo na adekvátní zpracování v podobě monografie a souborné výstavy teprve čeká.“ Drahomíra Korčíánová v roce 1988 ve zpravodaji Tišnovsko při příležitosti 30. výročí Machova úmrtí napsala: „Přestože se Machovo dílo formovalo pod vlivem tehdejších uměleckých proudů zprostředkovaných pražskými výstavami Augusta Rodina a Antoina Bourdella, ctíl tradici českého monumentálního klasicismu.“

Početný soubor sochařských prací Václava Hynka Macha a rozsáhlá fotodokumentace jeho díla jsou umístěny v depozitářích Podhoráckého muzea v Předklášteří.

Zdroje:

- Jana Mlatečková: Sochař, který vyzdobil meziválečné Brno, občasník Online Art, č. 1, zima 2013/14
- Libor Vykoupil: Ecce homo – sochař Václav Hynek Mach, www.rozhlas.cz
- Libor Vykoupil: Když potká Kumpošt Macha, <http://ticbrno.cz>
- Internetová encyklopedie dějin Brna, heslo Václav Hynek Mach
- Petr Škarda: Polonahý mladík z pískovce připomíná velkou Brňanku, <http://brnensky.denik.cz>
- Karel Fic: Dvě sochařská jubilea, Tišnovský kulturní zpravodaj, prázdninové dvojčíslo 1978
- Drahomíra Karčíánová: Vzpomínka na sochaře V. H. Macha, Tišnovsko č. 3/1988
- www.tisnov.cz
- www.bam.brno.cz

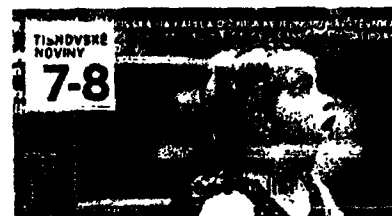
Václav Seyfert, redaktor TN

Foto: Archiv města Brna

TIŠNOVSKÉ NOVINY

[DOMŮ](#)[NOVINY 2017](#)[ARCHIV](#)[INFORMACE A KONTAKTY](#)[KONTAKTUJTE NÁS](#)[Home](#)[Únor 2017](#)[Dlouhodobý seriál o čestných občanech města Tišnova \(díl 11.\) –...](#)

Facebook

Buďte první mezi svými přáteli, kterým se

[Únor 2017](#)

Dlouhodobý seriál o čestných občanech města Tišnova (díl 11.) – 29: Václav Hynek Mach – sochař meziválečného Brna

Když před časem probíhal na různých místech Brna a okolí cyklus přednášek s názvem Moravská architektura a její Brno, věnovala jeho autorka Jana Mlatečková jeden z dílů také sochaři Václavu Hynku Machovi a pojmenovala jej „Sochař, který vyzdobil meziválečné Brno“. Dala tím jasně na vědomí, jak velký význam měl pro architekturu moravské metropole umělec, od jehož narození uplyne v těchto dnech 135 let a jemuž byl v říjnu 2014 jako dvacátému devátému v pořadí udělen in memoriam titul čestný občan města Tišnova.

Kategorie

[atletika](#) [Blahopřání](#)[Centrum sociálních služeb](#)[doprava](#) [finance](#) [fotbal](#)[historie](#) [hvězd park](#)[informace pro občany](#)[informační servis](#) [investice](#)[knihovna](#) [kultura](#)[lctní kino](#)[MAS Brána Vysočiny](#)[mateřské školy](#) [muzeum](#)[MĚKS informuje](#)

Ve Štěpánovicích dne 15.10.2014

Souhlas se jmenováním čestným občanem města Brna.

Na podkladě mnou podaného návrhu na udělení čestného občanství města Brna
V.H. Machovi, já jako vnuk a ostatní vnoučata svým podpisem s tímto návrhem a případným
schválením a jmenováním v roce 2017 souhlasí:

Ing. Zdeněk Brychta.

Ing. Josef Brychta....

Alena Svobodová....

Drahošlav Jelínek...}

Václav Hynek Mach, akademický sochař se narodil 15. února 1882 v Brně. Patří k významným osobnostem moravského sochařství první poloviny 20. století.

Jeho dílo je spjato především se sochařskou výzdobou brněnské meziválečné architektury a je autorem řady pomníků a pamětních desek, které lze najít na různých místech Čech a Moravy, ale i ve Slovinsku, Itálii, ostrově Capri a Jeruzalémě.

Čtyři roky se Václav Hynek Mach školil v ateliéru Stanislava Suchardy, další dva roky na speciální škole dekorativního sochařství u Celdy Kloučka, který si jej oblíbil a doporučil jej pro libovolný obor dekorativní plastiky. V letech 1905-1908 Mach navštěvoval ateliér Josefa Václava Myslbeka na Akademii výtvarných umění v Praze.

Po skončení studií působil Václav Hynek Mach krátce v Praze, ale roku 1913 se vrací do rodného Brna. Ještě do začátku války tak stihl dvě významné realizace. Sochařskou výzdobu novostavby měšťanské školy na Slovanském náměstí a Cyrilometodějské záložny na Zelném trhu.

Hlavní Machovo tvůrčí vzepětí spadá do doby meziválečné, kdy Brno zažívalo kulturní a hospodářský rozmach. Jeho dílem je například výzdoba budovy Okresní nemocenské pokladny z roku 1923 na rohové parcele mezi ulicí Nerudovou a Zahradníkovou se sedmi monumentálními figurami atlantů v hlavním průčelí a v Nerudově ulici č. 8-10 jsou to tři figurální plastiky zdobící Kumpoštovy nájemní domy Úrazové pojišťovny dělnické z roku 1921.

Václav Hynek Mach se zúčastnil i výzdoby dalších významných budov ve městě, přičemž nejdiskutovanější stavbou poloviny 20. let se stala budova Zemského domu III. na rohu Kounicovy ulice a Žerotínova náměstí.

Karel Hynek Mach Brno vyzdobil i řadou pomníků a pamětních desek. Umělecky nejcennějším náhrobkem je sousoší *Pietas* na hrobce JUDr. Hynka Bulína na Ústředním hřbitově, vytvořené v letech 1936-1937. Pomník obětem 1. světové války, který stojí na náměstí Karla IV. v Brně-Lišni a pamětní deska Miloše Wurma v budově gymnázia na třídě Kpt. Jaroše.

Václav Hynek Mach se podílel na založení Klubu výtvarných umělců *Aleš*. Za jeho předsednictví se podařilo realizovat budovu výstavního pavilonu klubu na Žerotínově náměstí. V parku vedle pavilonu byla také krátce umístěna Machova pískovcová socha *Svědomí*, zjevně inspirovaná slavným *Myslitelem* Augusta Rodina. Autor zemřel v roce 1958.

**MAGISTRÁT MĚSTA BRNA
ODBOR KULTURY**

VÁŠ DOPIS ZN. MMB/0359406/2017
ZE DNE 5. 9. 2017
NAŠE ZN MMB/0378637/2017
SPIS. ZN. 7300/OK/2016
VYŘIZUJE Jaroslav Hamža
TEL 542 172 073
FAX 542 172 076
E-MAIL hamza.jaroslav@brno.cz

Vážená paní
Mgr. Jaroslava Slámová
vedoucí Odboru vnitřních věcí MMB
zde

DATUM 2017-09-19
POČET STRAN 001

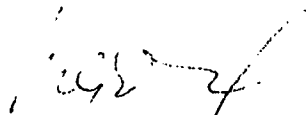
Návrh na udělení čestného občanství města Brna za rok 2017 in memoriam akademickému sochaři Václavu Hynku Machovi

Vážená paní vedoucí,

požádala jste Odbor kultury MMB o stanovisko k návrhu na udělení čestného občanství města Brna in memoriam akademickému sochaři Václavu Hynku Machovi. Návrh podaný umělcovým vnukem Ing. Zdeňkem Brychtou byl doručen Magistrátu města Brna dne 19. 8. 2014 a zaregistrován pod č. j. MMB/0327519/2014.

Přestože akademický sochař Václav Hynek Mach (1882 – 1958) patří mezi významné a plodné osobnosti moravského sochařství 1. poloviny 20. století, nebyla ze strany odborné veřejnosti jeho tvorbě věnována dostatečná pozornost. Příčina malého zájmu o sochařovo dílo spočívá v jeho charakteru¹. Umělec se totiž ve svém nejproduktivnějším tvůrčím období za první republiky, kdy Brno zažívalo nebývalý kulturní a hospodářský rozmach, věnoval zejména zakázkám – sochařské výzdobě architektury, exteriérů i interiérů. V souvislosti s tím musel respektovat požadavky objednatele, charakter a účel staveb, a svůj styl přizpůsobovat povaze konkrétních úloh. Tím se vzdaloval soudobým trendům moderního umění a jeho dílo zůstávalo ve stínu progresivnějších kolegů, věnujících se intenzivně i volné tvorbě nad rámec tradicionalismu a konzervatismu. Václav Hynek Mach se tak stal jedním z mnoha autorů, kteří svůj tvůrčí potenciál „obětovali“ do služeb architektury. Dílo Václava Hynka Macha je srovnatelné s uměleckými výkony řady autorů, kteří v oblasti figurálního realistického sochařství na přelomu století či v 1. polovině 20. století v Brně pracovali, jako např. Adolf Loos st., Johann Eduard Tomola, Josef Kubiček, Josef Axman apod., a pokud by měl být poctěn čestným občanstvím města Brna, bylo by spravedlivé udělit tento titul i ostatním tvůrcům tohoto okruhu. Z tohoto hlediska nelze jednoznačně ze strany Odboru kultury MMB výše uvedený návrh podpořit.

S pozdravem

Mgr. Kateřina Vorlíčková
pověřená zastupováním dočasně
neobsazené funkce vedoucí/ho
Odboru kultury MMB

1. Mlatečková, Jana: Sochař, který vyzdobil meziválečné Brno;
In: Kulturní noviny. Brno 2011.

STAROSTA
MĚSTSKÁ ČÁST BRNO-BYSTRC
nám. 28. dubna 60, 635 00 Brno

Magistrát města Brna
Odbor vnitřních věcí
Malinovského nám. 3
601 67 Brno

MAGISTRÁT MĚSTA BRNA	
podatelna	17
Dušeňova	- 5 - 01 - 2017
C.č. MMB:
PHI:

Statutární město Brno
Magistrát města Brna

MMB/0007319/2017
listy 2 přílohy 2
druh

mmb1es65540b4c Doručeno 05 01 2017

V Brně dne 3. ledna 2017

Starosta městské části Brno-Bystrc navrhuje pana Emila Bočka na udělení čestného občanství města Brna

Navrhovaná osoba: brigádní generál letectva v.v. Emil Boček,

Navrhovatel: Statutární město Brno
Městská část Brno-Bystrc
JUDr. Tomáš Kratochvíl
starosta
nám. 28.dubna 60, 635 00 Brno
tel.: 542 125 111

Zdůvodnění návrhu:

Brigádní generál Emil Boček je poslední dosud žijící stíhací pilot RAF, válečný hrdina a veterán, který ve 2. světové válce bojoval za svobodu naší země i celé Evropy. Tento statečný, odvážný a mimořádný člověk, který žije Bystrci a letos oslaví 94. narozeniny je podle pana starosty MČ Brno-Bystrc vhodným kandidátem pro udělení čestného občanství města Brna.

Emil Boček

- *Narodil se*
- *V roce 1939, v 16 letech, odešel tajně z domova. Dostal se do Bejrútu a zúčastnil se bojů ve Francii v létě 1940*

- V září 1940 ve Velké Británii absolvoval pilotní výcvik a byl přijat do RAF, kde nejprve sloužil jako mechanik u 312. stíhací perutě. Od října 1942 byl v pilotním výcviku, v roce 1943 odešel na výcvik do Kanady (provincie Alberta, města De Winton a Medicine Hat)
- Od října 1944 sloužil jako nejmladší český pilot-stíhač u československé 310. stíhací perutě, má za sebou 26 operačních letů a nalétal 73 hodin a 50 minut
- Dne 13. 8. 1945 přistál s ostatními piloty čs. stíhacích perutí v Praze-Ruzyni, následně byl přidělen k Leteckému pluku 2 v Praze-Kbelích a povýšen na rotmistra letectva v záloze (1. 12. 1945)
- V roce 1946 odešel z letectva, otevřel si dílnu na opravu motocyklů. Perzekuce po roce 1948 ho nepostihla, protože „dobrovolně“ přešel do podniku Mototechna
- Plukovník letectva ve výslužbě (26. 3. 1993)
- Prezidentem republiky Václavem Klausem byl 28. října 2010 vyznamenán Řádem Bílého lva za mimořádné zásluhy o obranu a bezpečnost státu a vynikající bojovou činnost
- U příležitosti státního svátku 8. 5. 2014 byl prezidentem republiky Milošem Zemanem jmenován do hodnosti brigádního generála

Vyznamenání a pocty:

- Čs. válečný kříž 1939 (2x),
- Čs. medaile Za chrabrost před nepřítelem,
- Čs. medaile Za zásluhy II. stupně,
- Čs. vojenská pamětní medaile F-VB,
- Zasloužilý vojenský letec

Britská vyznamenání:

- The 1939–1945 Star,
- Air Crew Europe Star,
- The France and Germany Star,
- Defence Medal,
- War Medal

JUDr. Tomáš Kratochvíl
starosta MČ Brno-Bystrc

Statutární město Brno
Městská část Brno - Bystrc
starosta

Přílohy:

1. Ověřený souhlas s nominací na udělení čestného občanství města Brna
2. Bystrcké noviny č.4/2016, článek „Generál Boček oslavil 93. narozeniny“ (titulní strana)

Já níže podepsaný Emil Boček brigádní generál leectva v.v., narozen:

souhlasím

s nominací na udělení Čestného občanství města Brna. Návrh bude podávat člen zastupitelstva MČ Brno-Bystrc a starosta JUDr. Tomáš Kratochvíl.

V Brně dne 13.9.2016.

.....
brigádní generál Emil Boček

Podle ověřovací knihy 3HV
ÚŘADU MĚSTSKÉ ČÁSTI MĚSTA
BRNA, BRNO-BYSTRC
pořadové č. vidimace 250176
tento úplný/a ~~častočinný/a~~ opis/kopie,
listina, z níž je vidimovaná listina pořízena, obsahuje/neobsahuje
viditelný zajišťovací prvek, (jenž je součástí obsahu právního
významu této listiny, např. hologram)
obsahující stran 1
souhlasí doslovně s předloženou listinou z níž byl/a
pořízen/a a tato listina je
✓ prvopisem
ověřenou vidimovanou listinou
listinou, která je výstupem z autorizované konverze dokumentů
opisem nebo kopií pořízenou ze spisu
stejnopisem písemného vyhotovení rozhodnutí nebo výroku rozhodnutí
obsahujícím stran

V Brně dne 13. 09. 2016

Božena Hrašťová R

Osvobozeno od poplatku

dle zák. 634/2004, § 8 odst. 2, písmeno

účel pro samostatnou výměnu

V Brně dne

13. 09. 2016

Emil Boček, brigádní generál letectva, plukovník ve výslužbě a poslední žijící stíhací pilot RAF, se narodil

Z domova odešel tajně na konci roku 1939 a jako šestnáctiletý se balkánskou cestou dostal do Bejrútu. Jako vojín pěšího pluku se účastnil ústupových bojů ve Francii v létě 1940. V září 1940 ve Velké Británii absolvoval pilotní výcvik a byl přijat do RAF, kde sloužil jako mechanik u 312. stíhací perutě. Roku 1943 se zúčastnil výcviku v Kanadě. Od října 1944 sloužil jako nejmladší český pilot-stíhač u československé 310. stíhací perutě. Na svém kontě má 26 operačních letů.

Dne 13. 08. 1945 přistál s ostatními piloty československých stíhacích perutí v Praze-Ruzyni a byl následně přidělen k Leteckému pluku 2 v Praze-Kbelích a povýšen na rotmistra letectva v záloze (1. prosince 1945).

Roku 1946 z letectva odešel a otevřel si opravnu motocyklů, po roce 1948 pracoval ve státním podniku Mototechna. Od roku 1958 pracoval jako soustružník ve Výzkumném ústavu *Československé akademie věd* a v letech 1983-1988 u firmy *Drukov*.

Do důchodu odešel v roce 1988. V dubnu 1990 byl povýšen do hodnosti kapitána a v říjnu téhož roku na majora. V březnu 1993 byl povýšen na hodnost plukovníka ve výslužbě. Tehdejším prezidentem republiky Václavem Klausem byl 28. října 2010 vyznamenán Řádem Bílého lva za mimořádné zásluhy o obranu a bezpečnost státu a vynikající bojovou činnost. U příležitosti státního svátku 8. května 2014 byl prezidentem Milošem Zemanem jmenován brigádním generálem a dne 8. května 2017 generálmajorem.

MAGISTRÁT MĚSTA BRNA
ODBOR OBRANY

VÁŠ DOPIS ČJ.: MMB/0359539/2017
ZE DNE: 2017-09-05
NAŠE ČJ.: MMB/0362549/2017
SPIS. ZN.:

Vážená paní
Mgr. Jaroslava Slámová
vedoucí Odboru vnitřních věcí
zde

VYŘIZUJE: Ivana Müllerová
TEL.: 542 175 211
FAX: 542 175 077
E-MAIL: mullerova.ivana@brno.cz

DATUM: 2017-09-07
POČET LISTŮ: 1

Návrh na udělení čestného občanství města Brna

Vážená paní vedoucí,

v návaznosti na Váš dopis č. j. MMB/0359539/2017 ze dne 5. 9. 2017 Vám sděluji, že návrh starosty městské části Brno-Bystrc JUDr. Tomáše Kratochvíla na udělení čestného občanství města Brna pro brigádního generála letectva v. v. Emila Bočka má mou plnou podporu. Jde o odvážného a mimořádného člověka, a bohužel, již jednu z mála žijících legend.

S pozdravem

Ing. Bronislav Špaček
vedoucí Odboru obrany

Pravidla pro udělování čestného občanství města Brna

Zastupitelstvo města Brna schválilo na svém Z4/019 zasedání konaném dne 12. října 2004, v souladu s § 84 odst. 2 písm. v) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tato Pravidla pro udělování čestného občanství města Brna:

Čl. 1

Udělování čestného občanství

1.1 Zastupitelstvo města Brna uděluje v souladu s ust. § 36 odst. 1 a § 84 odst. 2 písm. v) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, čestné občanství města Brna jako nejvyšší čestné osobní vyznamenání udělované městem.

1.2 Čestné občanství je možno udělit fyzické osobě (může jí být nejen občan ČR, ale i cizinec nebo osoba bez státní příslušnosti), která se významnou měrou zasloužila zejména o rozvoj města. Je možné udělení čestného občanství i v případě jiných významných zásluh (např. o vzhled, propagaci či pověst města).

Čestné občanství lze udělit za života nebo in memoriam.

Čl. 2

Návrh a udělení čestného občanství

2.1 Návrh na udělení čestného občanství mohou podávat Zastupitelstvu města Brna členové Zastupitelstva města Brna, Rada města Brna a výbory Zastupitelstva města Brna.

2.2 Občané, členové zastupitelstev městských částí, organizace, instituce, společnosti, spolky a sdružení, vysoké školy, vědecké ústavy a další subjekty mohou předkládat písemný návrh pouze prostřednictvím Odboru vnitřních věcí Magistrátu města Brna do 31. 8. kalendářního roku, ve kterém bude Zastupitelstvo města Brna rozhodovat o udělení čestného občanství. Odbor vnitřních věcí zpracuje podaný písemný návrh a po vyjádření věcně příslušného odboru zajistí jeho posouzení pracovní skupinou zřízenou pro tento účel Radou města Brna (dále jen pracovní skupina). Pracovní skupina zhodnotí předložené návrhy a zpracuje o hodnocení zprávu. Poté je návrh předložen k projednání Radě města Brna a následně k rozhodnutí Zastupitelstvu města Brna, včetně stanoviska Rady města Brna a pracovní skupiny.

2.3 Návrh na udělení čestného občanství musí obsahovat podrobné zdůvodnění zásluh navrhované fyzické osoby, pro něž by mohlo být čestné občanství uděleno. V případě žijící navrhované osoby musí návrh dále obsahovat její souhlas a v případě návrhu na udělení čestného občanství in memoriam souhlas dědiců navrhované osoby.

2.4 Zastupitelstvo města Brna uděluje čestné občanství jednou za své volební období, a to na svém prosincovém zasedání konaném ve třetím roce volebního období.

Čl. 3

Listina o čestném občanství

3.1 Vyznamenaný obdrží listinu o udělení čestného občanství, opatřenou znakem města Brna. Listinu o čestném občanství předává jménem města Brna primátor města nebo jeho náměstek zpravidla na zasedání Zastupitelstva města Brna nebo při jiné vhodné slavnostní příležitosti. Kopie této listiny se ukládá v Archivu města Brna.

Čl. 4

Evidence čestného občanství

4.1 Evidence čestného občanství se vede v "Knize čestného občanství města Brna". V ní jsou v jednotlivém případě uvedeny následující údaje:

- jméno a příjmení osoby
- údaje o rozhodnutí o udělení čestného občanství (datum, orgán, důvody)
- změny (např. odnětí čestného občanství, data úmrtí čestného občana, doplnění významných údajů o jeho dalším životě a činnosti).

Čl. 5

Odejmutí čestného občanství

5.1 Čestné občanství lze odejmout za života nebo posmrtně.

5.2 Čestné občanství může odejmout Zastupitelstvo města Brna tomu, kdo se závažným způsobem provinil proti zásadám morálky či právnímu řádu, nebo tomu, u koho dodatečně vyjdou najevo skutečnosti, na jejichž základě by k udělení čestného občanství nedošlo.

5.3 Návrh na odejmutí čestného občanství mohou podávat Zastupitelstvu města Brna členové Zastupitelstva města Brna, Rada města Brna a výbory Zastupitelstva města Brna. Osoby a subjekty uvedené v článku 2 bodu 2.2 těchto pravidel mohou písemný návrh na odejmutí předkládat prostřednictvím Odboru vnitřních věcí.

5.4 Návrh musí obsahovat podrobné a srozumitelné odůvodnění skutečností, jež by k odejmutí mohly vést. Před odejmutím čestného občanství, s výjimkou odejmutí čestného občanství posmrtně, musí být dána čestnému občanu příležitost k vyjádření jeho stanoviska.

5.5 O návrhu rozhoduje Zastupitelstvo města Brna po posouzení příslušným odborem, pracovní skupinou a následném projednání Radou města Brna.

Čl. 6

Zrušovací ustanovení

6.1 Zrušuje se Statut pro udělování čestného občanství města Brna schválený XXI/II. zasedáním Zastupitelstva města Brna konaným ve dnech 8.-10. října 1996.

Čl. 7

Účinnost

7.1 Tato Pravidla nabývají účinnosti dnem schválení Zastupitelstvem města Brna.

7.2 Čestná občanství udělená před nabytím účinnosti těchto Pravidel zůstávají zachována. Při řízení o odejmutí čestného občanství uděleného dle Statutu pro udělování čestného občanství města Brna se postupuje dle těchto Pravidel.